

Finy Petra

MADÁRASSZONY

Finy Petra

MADÁRASSZONY

ATHENAEUM

Copyright © Finy Petra, 2019

Minden jog fenntartva.

Kiadta az Athenaeum Kiadó,
az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.
1086 Budapest, Dankó u. 4–8.
Tel.: 1-235-5030
www.athenaeum.hu
www.facebook.com/athenaeumkiado

ISBN 978 963 293 936 0

Felelős kiadó: Szabó Tibor Benjámin
Felelős szerkesztő: Besze Barbara
Szerkesztette: Kal Pintér Mihály
Műszaki vezető: Drótos Szilvia
Borítóterv: Földi Andrea
Nyomdai előkészítés: Tóth Viktor

Készült a Gyomai Kner Nyomda Zrt.-ben,
a nyomda alapításának 137. esztendejében, 2019-ben.
A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők
Egyesülésének tagja.
Felelős vezető: Csöndes Zoltán vezérigazgató
www.gyomaikner.hu

RILL LEA
EMLÉKEI

Kobaltekék

Ahogy elkészült az ég, és a szememmel felskicceltem a zuhanórepülésre készülő rovar, az elmémbe valami mocorogni kezdett. Tegnap történt. Először halkan mozgolódtak a képek, majd, mint egy rosszul összeillesztett öntözőrendszer részein a víz, tudatomat tűhegyes sugárban árasztották el az események. Végül a múlt minden gátat átszakított.

Olyan eget szerettem volna, amelynek beteg kékjébe valaki lebegő takonyfelhőket tüszent, és az elmúlás csöpög belőle elállíthatatlanul. Azt gondoltam, egy kéréshez a direkt giccs illik legjobban.

Aztán megfestettem az eget túlhígított kobaltekével, a felhőket pedig a papír saját fehérjével, és hirtelen emlékezni kezdtem.

Éppen húsz éve halott az én agyam. Pontosan azóta, amióta anyám is halott.

Jó ez a kék, mondtam magamnak, jó kis kobaltekék. Megjegyzem a márkáját. A másik típust akárhogy hígítottam volna, biztosan nem érek el vele ilyen hatást.

És a szagát is szeretem. Az egyetlen kék, amelynek nem ég-, hanem földillata van.

Hangyaleső

Van például egy emlékem, amikor kimentünk a homokbuckákhoz hangyalesőt lesni. Ez az a pszichopata állat, amelyik beszuvasztja magát a homokba egy homoktölcsér aljára, és vár. Türelmesen vár. Ennyi türelem nincs is a világon. Hogy teljesen eltemetve élde az életed, legalábbis az életed lárvarészét... Nagyon beteges. Mert csápig homokosnak kell lenni ahhoz, hogy tökéletes legyen az álca, és az arra tévedő hangyák biztosan ne fogjanak gyanút. Ez nem csak egy kis gödör, amibe sétálunk, sétálunk, beleesünk, aztán kikászálódunk, hanem egy hatalmasra tátott gyomor.

Szóval megyünk a homokbuckákhoz, jobbra a fenyőerdő. Meg nem mondom, milyen. Homoki fenyő. *Pinus bucka*. Na jó: *Pinus nigra*. Betelepített fajta, ahogy a selyemkóró is inváziós növény, csak aztán rosszul sült el dolog. Lett persze sok méz belőle, tehát félig-meddig bevált, de úgy elburjázott, hogy még a csapból is ez nőtt. Tényleg. Bekúszott a házakba, és szétrepesztette a falaikat.

Most balra kell kanyarodni. A romház mellett, amit mindig kísértetkunyhónak hívtunk. Amelyiknek olyan pöttyösre repedt a meszelése, mintha elkapta volna a fehér pestis. Ezt is csak úgy utólag képzelem hozzá, hiszen egy hároméves lány nem tudja, mi az a pestis. A fekete halál. Arról sincsenek fogalmai, hogy mi a halál. Vagy mégis. Csak a nevét nem tudja.

Most végre megérkezünk, kijöttünk az akácospól, zötyögünk a bringán, a fenekem már pépesre préseltem a csomagtartón. Ráadásul a csontjaim is fájnak. A farcsontom mindig hozzáütődik a vasrácsához. *Miért nem vagyok hájasabb*, gondolom. Mint a szomszédaszszony, Böbebé, aki gyermekkorában rátalált egy halott bagolyra, és mindenkinek azt búgta a fülébe: *Böbe bé*. A bagolyláb azóta is a nyakában lóg. Böbebé egy kiöregedett boszorkány. Egy faházba gyömösölt vihar. Egy holdat babusgató felhő. Aki úgy tud nézni, olyan tüzes szemmel, hogy attól a rétes ott helyben megsül. Ez maradt neki, ez a nagy boszorkányságból. Pedig mennyi csontot eszkábált össze fiatalon! Mennyi betegség felé rázta az öklét, miután kiűzte az emberekből. Hogy tudott káromkodni! Egyszerre martak, egyszerre gyógyítottak a szavai. Akkor még hittek benne. Akkor még hitt magában.

Anyám meg fészkelődve dúdol a bicaj ülésén. Nem szereti a biciklit. Még a női ülés is úgy van kiképezve, mintha nem lenne semmi a lábunk között, mintha az

a semmi nem fájhatna. Mintha csak annyiban különböznénk a férfiatktól, hogy nincs péniszünk. Tovább dúdol, már énekel is, hátha a dal eltereli a figyelmét a kényelmetlenségről.

– *Debrecenbe kéne menni, pulykacsibét kéne venni!* – anyám nem szereti a kakasokat, túl nagyképűek. Mindig csibével énekl.

– Hopp, egy eltévedt pettyes vízcisibe-fióka! – veszem észre. Nem érdekel Debrecen. Fél kézzel elengedem anyám derekát, mert izgat, hogyan került ide a madár. Miért szökött ki a kolón-tavi lápból? Biztos az anyját keresi. Május van, most fészkel minden madár a mocsárban.

– *Kocsis, add azt a kast ide!* – zeng a dal. Teljesen hátratekerem a nyakam, hogy a szememmel tudjam követni a vízcisibét.

– *Kiesik az a kiscsibe!* – fejeződik be az ének. Puff. Mint egy csontokkal teli zsák, úgy zuhanok le csörömpölve, zörögve a homokba. A testrészeim összekeverednek, alig tudom magam kibogozni. A nagy bénázásban arccal egy báránypirosítóba esem. Az még hagyján! De egy méhlepke báránypirosítóba. Két méhhel. Ami viszont már fáj. Rádásul szemem csípnek a dögök. *Úristen, megvakulok*, jósolom a szörnyű jövőt. Hisz ez tán csak erre futja majd tőlem. Vak jósként fürkészni a jövőt. Én leszek Teiresziászné.

Anyám fontosnak tartotta, hogy egészen kicsiként

görög klasszikusokat olvassak. Tudok hexameterben tejet kérni a boltban, meg ilyenek. Talán éppen azért próbált erre rábírní, hiszen ő alig olvas. Csak az erdőt járja, és énekel. Nem bír egy helyben maradni.

Már sötétedik. A szemhéjam olyan ütemben puffad fel, mint a gumicsónak, amit egy egész fúvószenekar pumpál tele levegővel. Még látok egy kis résen. Bámulom anyám kétségbeesett kaparászását a fűben, lehúzza a homokról az utolsó réteg növénytakarót is. Közben ezt rikoltozza:

– Csak egyetlen kis levél útifüvet adj nekem, Istenem! Csak pár cseppet a szemére! Csak a szeme...

Végül talál néhány száraz győglylevelet, kisajtolja a rostok közé bújít, nem létező nedvet, bekeni vele a szemem.

– Ne félj! – ölel át, és már ringat is. – A természet mindig segít. A természet mindig emberséges, nem úgy, mint az emberek.

Valahogy úgy tudott ringatni, hogy attól mindig megrémültem.

És szorít, és szorít a karjával, ami nem is barna már, hanem fekete, annyit van kint levegőn. Szorít ezzel a két inas karjával, amin az ujjak is olyan csontosak és élesek, hogy szinte belém vágnak, tisztára mintha csápok lennének, csillogó csáprágók, anyám meg be-fal az ölelésével, elemészt a szeretetével, hát mi ő, egy hangyaleső?

Kék fadongó

Ez is jellemző a kapcsolatunkra anyámmal: vagy én félek tőle, vagy őt féltém, vagy ő fél tőlem, vagy ő félt engem. A lényeg, hogy legyen mitől félnünk.

Ebben az emlékemben én aggódom érte. De nagyon. Szerintem az, hogy mit jelent számodra egy másik ember, csak akkor derül ki, amikor az illető halálos veszélybe kerül. Ha végig kell pörgetned magad előtt a filmet, amelyben nélküle boldogulsz.

Én addig nem is tudtam, mi az, hogy anya. Hogy jó hozzábújni, bármennyire is csontos. Ő énekel nekem, megmutatja a természet összes rejtélyét, megnevettet. Ilyenek. Ám ennél pontosabb fogalmaim nem voltak.

Hát ezen a tavaszi napon rájöttem, hogy mit jelent ő nekem.

Már megint biciklizünk.

– Most nyílnak a békakonty nevezetű kosborok – mondja –, meg akarom mutatni neked. Nagyon ritkák, de én találtam néhányat – lelkendezik.

Persze előtte még jól megviccelt.

Tudta, hogy mennyire ki akartam jutni a szabad levegőre, hiszen a tél is elhúzódott, meg bárányhím-lős is voltam, és két hete nem mehettem sehová. Már olyan álmaim voltak, hogy egy kőrisha-királyfi több száz kilós karjával behasítja a házunk tetejét, kiemel onnan, megment, én meg csak pislogok az egyik ágába kapaszkodva, és megpróbálok nagyokat lélegezni, minél tovább bent tartani a levegőt, mert ki tudja, meddig tart ez a szabadság, lehet, hogy csak egy rossz álom, vagyis éppenhogy jó, és tényleg, mert amikor felébredek, ugyanúgy az ágyamban fekszem, mint már tizennégy napja egyfolytában.

És amikor álomtól maszatos arccal kiszédelvek reggelizni a konyhába, mit látok? Hogy esik a hó. Anyám meg szomorú képpel lép be a házba.

– Sajnos ma sem mehetsz ki. Zuhog a hó.

De nem bírja sokáig. Azonnal elkacagja magát:

– Csak vicceltem... Igazából Böbebé szórja le a padlásról a nyárfavirág fehér szöszeit, amiket tegnap gyűjtött össze a kertben. Ragyogó idő van, mehetünk kirándulni.

Ahogy kilépünk az ajtón, Böbebé rám kacsint, látom rajta, örül annak, hogy végre kimehetek. A sápadtságom már nagyon megrémítette. Én meg azt mondom neki, hogy amit ma produkált, az a világ legszebb hóesése volt.

Ülünk tehát a bringán. Most a *Kispircsi faluvégen*

kezdetű dalt énekli anyám. Ez a dal annyira vidám, hogy csak egy fél sort énekel belőle, és már könnyes a szemem a nevetéstől. Nem mintha a szöveg olyan tréfás vagy eredeti lenne. Mégis van benne valami lelket melengető.

– *Cin-cin-cillárom, de beteg a virágom...* – most elhalkul a nóta. Anyám köhög egyet. Biztos csak lenyelt egy muslicát, vagy a nyárfa fehér termését. Nem aggódom. Mindjárt jobban lesz. De a dal nem folytatódik, és a bicikli is elkezd szlalomozni, anyám nem tudja tartani az irányt. Valami baj van.

Lepattanunk a bringáról, anyám inkább zuhan, én mellé ugrom, és magam felé fordítom. Hörögve, de azért ennyit még tud mondani:

– Kék fadongó. Böbebú.

Akkor nem muslicát nyelt. Annál rosszabbat, sőt a legrosszabbat: a kék fadongó még egy lódarázs csípésénél is nagyobbat mar. Leizzadok. Hogyan tudnám feltenni őt a biciklire? Képtelenség. Egyedül kell elmennem a biciklivel, idehoznom Böbebút.

A méterek igen lassan fogynak: még csak az akácos, aztán a kis ház, aztán a fenyves... Istenem, miért nem tud repülni ez a járgány? Nekem meg mintha betonból lenne a lábam, már verejtékben forog a szemem is, amikor Böbebú két karjába zuhanok, és azt nyögöm:

– Anya lenyelt egy kék fadongót.

Böbebé zsebre vág egy éles kést, olyan sebészek által használt vékony, csillogó műtyűrt, ami nagyon megrémiszt. Aztán elrak néhány szívószálat is. Füttyent egyet a vékonyka lovának, aki ettől az éles, veszélyt jelző hangtól mintha meghússzorozná az erejét, és hirtelen mintha meg is nőne. Földes mocsárszíne feketén ragyog fel. A csodálatos átváltozáson elámulva el is felejttem anyám. Aztán Böbebé felkap, maga mellé penderít a ló hátára, és azt dörgi:

– Mutasd!

Magamhoz térek. A szemembe villan a látvány. Amilyen állapotban otthagytam anyám. Feküdt a szederbokor alján, két keze a torkán.

Hamar megérkezünk. Ez a ló biztos egy táltos, de sokat nem gondolkozom a dolgon. Figyelem, ahogy Böbebé dolgozik. Gyorsan letérdel anyám mellé. Megvillan kezében a kés. Aztán már csak azt látom, ahogy a szívószálat ledugja a torkán. Mármint a nyakán lévő lukon keresztül.

És anyám fellélegzik. Aztán pedig felsír. Mintha most született volna meg. Vagy csak újjá.

Na, persze azért itt is van egy mondata, amivel pofon vág:

– Pedig most meg sem akartam halni – és röhög.

Én meg csak szepegek, a szívem még most is olyan hevesen ver, mintha ezer kék fadongó zúgna a mellka-

somban. Böbebé rám mered, látja, hogy értem, anyám miről beszél.

– Ne is törődj vele! Össze-vissza motyog – próbál vigasztalni ügyetlenül. – Mindenki rosszul lenne, ha túlélte volna egy ilyen csípést.

Én csak bámulok. Rádöbbenek, mennyire fontos nekem az anyám, és mennyire könnyen elveszíthetem. Közben biztos vagyok abban, hogy nem a kék fadongók miatt.

Jancsi és Juliska

A gyermekkorom ijesztőbb, mint a legrémisztőbb Grimm-mese.

Fekszem az ágyban, az ablakon légy serceg. Legtöbbször hajnali három és négy között emlékezem. Vagy ebéd után.

Szóval a mesék.

Emlékszem, Jancsi és Juliska története is mennyire megviselt. Bárhol voltunk vendégségben, ahol ételt próbáltak rám tukmálni, a gyomrom borsószemmé zsugorodott. Hogy engem miért akarnak felhizlalni? Gyanakvóvá tett a mese.

És ha meg még az a mondat is elhangzott:

– Egyél, nincs mit fogni rajtad! – akkor aztán sikoltva bújtam be az asztal alá.

Kihalászom az ágy alól pirkadati lassúsággal megáldott macskámat, és odahúzómagamhoz. Veréblehelete van. Nem értem, miért is nem vadászik a szabadban. Egyszer ugyan fogott egy egeret, de az annyira cincogott, hogy megsajnálta. Igen, láttam a tekintetében kiteljesedni a szomorúságot.

A macska dorombolása lassan elringat. Pedig még sokáig nem találja a fejem a helyét a párnában.